

tatott kérdésekről közöl adatokat. Az adatok mellett hasznos lett volna az olyan bővebb kommentár, amely az egyes kérdéseket a kor összefüggéseibe, az akkori problémák „hierarchiájába” helyezi bele, hátteret biztosítva az olvasónak a kérdés vizsgálatához. Ez a társadalom- és irodalomtörténeti megalapozottság aztán az egyes kérdések történeti vizsgálatát is világosabbá, összefüggéseiben differenciáltabbá tehetné volna.

Bába Iván

B. Nagy Margit: Várak, kastélyok, udvarházak, ahogy a régiek látták. Bukarest 1973. Kriterion K. 406 l.+64 t.

B. Nagy Margit a *Reneszánsz és barokk Erdélyben* c. könyve után (ismertetését lásd: ItK 1971. 251.) újabb, fontos kötetet jelentkezett. Ezúttal az 1624 és 1757 között keletkezett erdélyi kiadatlan végrendeletek, vagyonszeirások anyagát tette közé gondos válogatásban. A kötet a XVII—XVIII. századi erdélyi várak, kastélyok, udvarházak, keletkezésüket tekintve gazdasági indíttatású tárgyi leírásainak, az anyagi javak összeírásainak kiadásával gazdag művelődéstörténeti dokumentum-anyagot tett hozzáférhetővé. A kötetet művészettörténészek, néprajzkutatók, történészek és irodalomtörténészek egyaránt haszonnal olvashatják. A közölt összeírások összességükben hitelesen és sokoldalúan idézik azt a tárgyi, anyagi, szociális keretet és környezetet, amely a főúri, nemesi életformát a XVII—XVIII. században övezte, jellemezte és színvonalát

meghatározta. Tüzetesen s pontosan megrajzolt képet kapunk a közölt anyagból a XVII—XVIII. századi életformáról, a nemesi otthonok berendezési tárgyairól, a kertkultúráról. Számos vár, kastély eredeti formáját lehet a közölt leírások segítségével rekonstruálni. A nemesi udvarok közelében elhelyezkedő gazdasági épületek leírásai pedig a kor jobbágyainak életterét idézik, adalékokat nyújtva a népi építészeti kutatónak is.

B. Nagy Margit a kötet bevezetőjében joggal hangsúlyozza, hogy a gazdaságtörténeti jellegű források „... akarva-akaratlan nagy szolgálatot tettek a művészettörténet-írásnak: építészettörténeti adatokat rögzítettek, s az épületek szabatos leírásával a magyar építészeti szaknyelv kialakulásához járultak hozzá.” (8. l.)

A kötet csak a kiadatlan összeírásokból ad válogatást, ezért az oly gazdag (de már publikált) leírások, mint Vajdahunyadé, Fogarasé, Gyalué, hiányoznak a kötetből. B. Nagy Margit arra törekedett, hogy a világi építészeti reprezentáló várak, kastélyok, udvarházak változatos típusairól közöljön összeírásokat s „lehetőleg Erdély minden vidéke képviselve legyen”. A leírásokból jól nyomon követhető a (XVI. század végén induló) reneszánsz stílus térhódítása az erdélyi várak, kastélyok jellegének változásában.

B. Nagy Margit végül is e gazdag forrásanyag közzétételével a művelődéstörténeti kutatás számára adott egy sokoldalúan kamatoztatható kötetet.

Komlószi Tibor